

erre, hogy idén akkora volt az újévi koncertünk iráni érdeklődés, hogy a városban négy alkalommal telt meg a nagyszínház, s emellett még egy ötödiket is adtunk Emődön. Annak is örülök, hogy azok a gyerekek, akik részt vettek az ifjúsági programjainkon, elkezdtek rendszeresen járni a hangversenyeinkre.

■ *De gondolom, a következő öt évre már nem tud újabb 12 ezres nézőszám-növelést ígérni...*

– Miskolcon elértük a lehetőségeink maximumát. Ebben a hangversenyszeremben, ilyen jegyárakkal, ilyen terheltséggel nem tudunk ennél többet produkálni. Az jelenthet még előrelépést, hogyha Miskolc környékét bejárjuk. Borsodban nincsenek leküzdhetetlen távolságok, itt lehet még újabb közönségréteget megszólítani, hiszen rengeteg az ellátatlan terület.

■ *Külföldön is egyre gyakrabban szerepelnek.*

– Volt korábban is sok turné, a 2008-as évek környékén akadt egy olyan időszak, amikor nem nagyon lépett ki a városból a zenekar. De 2016-tól már azt mondhatom, hogy évente egyszer – volt, hogy kétszer is – vendégszereplésre indultunk, s ezek között akadt kéthetes és egyhetes turné is. Örülök, hogy most a támogatásnak köszönhetően a határon túli magyar területekre is ellátogathatunk, mert ott még nem járt vendégszerepelni a zenekar.

■ *Úgy látom, a fővárosi bérletükre is elfogynak a gyerekek, s még gyerekkoncertben is kínálnak újat, a Hangszerezőt.*

– A vesszőparipám volt, hogy Budapesten is rendszeresen lépünk fel, mert úgy látom, aki nem jelenik meg a fővárosban, az nem létezik. Az Olasz Intézetet vasárnap délutánonként megtöltjük. A Hangszerezőt pedig úgy találtuk ki, hogy a Tudomány és Technika Házában sze-

rették volna színesíteni a programot, azt kérték, vigyünk valamit, így alkottuk meg ezt a sikerrel bemutatkozó produkciót, ami a tekintetben hiánypótló is, hogy az egészen kicsik és a nagyobbaknak szóló sorozatok után végre az óvodásokat, kisiskolásokat várja. Vittük már vidékre is, négyszáz gyerek nézte meg, nagy sikert aratott.

■ *Nagyon jónak tartom, hogy a pályázatában is a fenntartható fejlődést tartja szem előtt.*

– Környezetvédelmi szakon végeztem, korábban az Ökológiai Intézet a Fenntartható Fejlődésért Alapítvány tudományos munkatársa voltam. A köztudatban általában ökológiai szempontok alapján értelmezik a fenntarthatóságot. Úgy vélem, a művészetben sem jó, hogyha feléljük az erőforrásainkat. Fontos, a fenntarthatóság szem előtt tartása mentén haladnunk.

■ *Mi a helyzet az új vezető karmesterrel?*

– Jó dirigens kell, empatikus, határozott vezető, aki az emberekkel is tud bánni. Nem könnyű olyan karmesterre lelni, akinél minden kritérium teljesül. Antal Mátyás sok vendégdirigenszt hívott és hív meg, egyre nagyobb teret enged a fiataloknak. Viszont ő szakmailag és emberileg is olyan személyiség, akkora a rálátása az együttesre, a hazai zenei életre, hogy abban állapodtunk meg, marad még két szezont, mert a zenekarnak is szüksége van a folytonosságra. Ennek az újabb két esztendőnek a végére már remélem, megtalálja az utódját.

■ *Ön mikor lesz elégedett 2024 őszén?*

– Annak örülnék, ha ezt a pozíciót tudnánk tartani. A világot már nem akarom megváltani. Stabil, jól működő zenekart szeretnék, mind szakmailag, mind pénzügyileg, és azt, hogy mindez sok évig így maradjon.

R. Zs.

„A zenekar támogatása nem növekedett, csak átalakult”

A Zuglói Filharmónia ügyvezető igazgatója, Hortobágyi István a zenekar életét érintő aktuális finanszírozási és művészeti kérdésekről beszélt lapunk munkatársának.

■ *A Zenekar újság előző számában már érintettük ezt a témát, amit most részletesebben szeretnénk bemutatni: pontosan milyen tételekből áll össze a Zuglói Filharmónia részére megítélt támogatás?*

– A Zuglói Filharmónia 65 éves művészeti múlttal rendelkező együttes. A zenekar 2006 óta hivatásos együttesként működik, amelynek fenntartója a XIV. ke-

rület, Zugló Önkormányzata. 2016-ig Zugló Önkormányzata (továbbiakban Fenntartó) az együttest a kerület kulturális zászlóshajójaként kezelte. 10 éven keresztül minden évben gondoskodott a zenekar biztonságos finanszírozásáról. 2017-ben a zenekarok többlétszámú támogatást kaptak az államtól, amelyet minden zenekar közvetlen pályázat útján szerezhetett meg. A

Zuglói Filharmónia is kapott ezen a címen 80 millió forintot.

2018-ban az együttesek az előző év gyakorlatától eltérően, a Fenntartón keresztül kaphatták volna meg az állami költségvetésből a többletforrást. A Fenntartó azonban 2018-ban előzetes egyeztetés nélkül, a rajta keresztül érkező 80 millió forint többlet állami forrás egészével csökkentette saját támogatását, így ez a többletforrás nem realizálódott. A Zuglói Filharmónia 2018 márciusában jelezte a Fenntartónak, hogy a támogatási szerződést módosítani kell, illetve minden hónapban írásban jelezte súlyos finanszírozási problémáit a 2018-ra elfogadott üzleti tervben szereplő, de megvont forrás miatt. A tárgyalások sikertelenek maradtak, ami ahhoz vezetett, hogy a Zuglói Filharmónia 80 millió forintos veszteséggel zárta a 2018-as üzleti évet.

A Fenntartó nem fogadta el a Zuglói Filharmónia 2019-es üzleti tervét, annak ellenére, hogy csak a Fenntartói megállapodásban szereplő feladatok ellátásával számolt együttesünk. Az önkormányzat jelezte, hogy a Zuglói Filharmónia fenntartása nem kötelező feladat, így saját forrását a 2019-es évre a 2018-as év csökkentett saját forrás nagyságrendjének megfelelően határozta meg. Mindez oda vezetett, hogy a Zuglói Filharmóniának a Fenntartótól kapott saját forrása 2017-ről 2019-re 110 millió forinttal csökkent, miközben a bérminimumok egyre magasabbak lettek.

Már 2018 szeptemberében látható volt, hogy az együttes finanszírozhatatlanná válik, ezért a Zuglói Filharmónia a Kulturális Kormányzathoz fordult segítségért. 2019-ben a zenekar 80 millió forint egyedi támogatást kapott, tekintettel a 2018-as veszteségre.

A megszűnő TAO helyett a többi zenekarhoz hasonló módon pályázott zenekarunk, és nyert is támogatást. A pályázat alapja a zenei piramis volt, amelyben az együttesek saját profiljuknak megfelelően vállalhattak feladatokat. A Zuglói Filharmónia elsősorban ifjúsági és gyermekprogramok megvalósítását vállalta.

További források a 2019-es év lezárásának és a 2020-as év megkezdésének stabilitása érdekében érkeztek zenekarunkhoz. A Zuglói Filharmónia és Zugló Önkormányzata 2020-ra még nem írt alá támogatási szerződést. Az együttes helyzete a Fenntartó részéről továbbra sem rendeződött.

■ A zenekar életében hogyan nyilvánul meg a támogatás növelése?

– A zenekar támogatása nem növekedett, csak átalakult. A megszűnő önkormányzati forrás helyett a Kulturális Kormányzat támogatásából gazdálkodik együttesünk, szoros költségvetést tartva. A Fenntartóval kialakult gazdasági helyzet miatt jelenleg együttesünk az állami támogatás nélkül működésképtelen lenne. Összességében csökkent a zenekar forrása, ezért a terveinkben korábban szereplő, de még nem lekötött hangversenyeket nem tudtuk megtartani.

■ Vezetőként mi a víziója az elkövetkezendő évekre nézve – akár konkrétumok terén, akár tervezet szintjén? Meddig lát előre?

– 1988 óta brácsáztam az együttesben és 2006 óta vagyok ügyvezetője a zenekarnak. Szívügyemnek tartom a Zuglói Filharmónia értékteremtő munkáját és minden erőmmel azon vagyok, hogy az együttes nehéz gazdasági helyzete ellenére magas művészeti színvonalon tudjon működni. Művészeti szempontból 2-3 évre előre is tervezünk, de a gazdasági tervezés – tekintettel a jelenlegi bizonytalan fenntartói helyzetre – szinte lehetetlen, jó, ha 6-8 hónapot látunk előre az adott évből.

Zugló Önkormányzatának új vezetői még nem kezdték meg a tárgyalásokat a Zuglói Filharmóniával. Jelenleg Zuglóban költségvetés sincs, nem látjuk az irányadó támogatási számokat. A Zuglói Filharmónia minden pályázati lehetőséget igyekszik kihasználni. A pályázatok meghatározott időtartamon belül, meghatározott feladok finanszírozását teszik lehetővé. Minden pályázaton nyert forintot működésre fordítunk, nincs lehetőség fejlesztésre vagy hangszervásárlásra. Különösen fontos lenne, hogy a korábban útjára indított Új magyar daljátékot fejleszthessük.

■ Hogyan fogalmazná meg a zenekar hitvallását, fő szerepkeit?

– A Zuglói Filharmónia gyermek- és ifjúsági programjai meghatározó értéket képviselnek a magyar komolyzenei életben. Pastorale családi sorozatunk valamint Felfedezőúton ifjúsági hangversenysorozatunk műsorai rendkívül népszerűek. Az előadásokat a 21. századnak megfelelő komplexitás jellemzi, amely végig fenntartja a mai új generációk figyelmét. A műsorokat Dr. Solymosi Tari Emőke zenetörténész vezeti és szerkeszti, Záborszky Kálmán művészeti vezetővel közösen megálmodott ötletek alapján.

A zenekar Felfedezőúton című összművészeti sorozatát 2011-ben indította azzal a céllal, hogy minden zuglói nagycsoportos óvodás, általános iskolás és gimnazista diák évente egy alkalommal térítésmentesen vehessen részt magas színvonalú komolyzenei hangversenyen. Évente kétszer, ősszel és tavasszal tartunk 18 előadásos sorozatot, amelyet 12 000 fiatal tekint meg. A tematikus műsorszerkesztésnek köszönhetően a társművészetek is hangsúlyosan megjelennek. A programot gazdag vetített kép- és filmanyag illusztrálja. Előadásaink rendszeresen fellépnek virtuóz szólisták, alkalmanként színészek rövid részletekkel korhű jeleneteket elevenítenek meg a színpadon, valamint a műsort nagy létszámú balettkar koreográfiái, illetve különböző tájegységek néphagyományait őrző néptáncos részletek gazdagítják.

A Zuglói Filharmónia szerepe a tehetséggondozó gyermek- és ifjúsági programjának köszönhetően a hazai komolyzenei élet utánpótlás-nevelésében (zeneművész, közönség) is meghatározó. Az együttes zenei kifejezőmódjában hatalmas fejlődést mutatott az elmúlt

időszakban. Ami még ennél is fontosabb, hogy zeneművészeink egységben gondolkodnak mind a színpadon, mind a zenekart érintő problémák megoldásában. Ennek a közösségnek az emberi értéke felbecsülhetetlen.

┃ Terveik között szerepel-e az intenzívebb közönségépítés? Mit gondol, mi a kulcsa a stabil fenntarthatóságnak?

– A közönségszervezésben a fejlődés lehetőségét az online felületek hatékonyabb kihasználásában látom. 2020-ban azon dolgozunk, hogy erre forrást teremtsünk. A zenekar magas művészeti színvonalú, zenészeink pedig magasan képzett, elkötelezett muzsikusok. Úgy gondolom, hogy szakmai hátterünk biztos alapot nyújt a stabil fenntarthatósághoz. Szeretnénk bővíteni közönségünket, misszióknak tekintjük az ifjúság kulturális nevelését, hogy a felnövekvő generáció is zeneszerető közönséggé váljon.

┃ Mit gondol a zenekar jelenlegi koncertszerkezetéről, bérletsorozatairól? Hol van lehetőség fejlesztésre?

– Fejlődni mindig lehet és szükséges is.

Jelenlegi műsorstruktúránk a fenntartói szerződésnek megfelelően állandó sorozatokat tartalmaz. A meglévő bérletsorozatok (Pastorale, Stephanus, Gaudeamus, Téli bérlet, Teakonzertek) mellett kiemelt fontosságú a Felfedezőúton ifjúsági előadás-sorozat Solymosi Tari Emőke szerkesztő-műsorvezetővel. Bekapcsolódunk a Lázár Ervin programba, ahol a Felfedezőúton programhoz hasonlóan a XIII. kerület és a XIV. kerület diákjai látogatnak el ifjúsági előadásunkra.

Fontosak a saját kezdeményezések – remélhetőleg lehetőségünk lesz az Új magyar daljáték felélesztésére, mely sajnos anyagi okok miatt évekig szünetelt. Korábban hatalmas sikerrel mutattuk be a Pelikánmadár és Itt a kezem, nem disznó láb című előadásokat. A magyar népdalokon és népmeséken alapuló sorozatot (alkotók: Geszthy Veronika, Szalai András, Geresdi Zsófia, Losonczy Anita) nagycsoportos óvodások és általános iskolák alsó tagozatos tanulói tekintették meg.

Tervezzük továbbá a zenekarból alakult kisebb hangszeres együttesek szerepeltetését a tavaszi-nyári időszakban különböző külső helyszíneken. A felsoroltakon kívül évente 2-3 alkalommal nagyszabású koncertek szervezése is szükséges társművészetek bevonásával (pl. opera, balett, filmzene). Koncertjeink helyszíne általában Budapest, de fontos, hogy vidéki és külföldi fellépési lehetőséget is biztosítsunk művészeink részére.

┃ Hogyan állítják össze a koncertműsorokat?

– Elsődleges szempont, hogy olyan műveket mutassunk be, amelyek a zenekar szakmai épülését szolgálják.

2020. március 22-én Jurij Szimonov világhírű orosz karmester vezényli a Zuglói Filharmóniát a Műpában. Hatalmas megtiszteltetés, hogy elfogadta meghívásunkat. Hivatásos zenészeinken, azaz a Zuglói Filharmónia és az Oratóriumkórus tagjain túl, a Szakgimnázium kó-

rusai is bekapcsolódnak a munkába. Tehetséggondozásunk keretében az utánpótlás korosztály is szakmai tapasztalatot szerezhet azáltal, hogy egy világhírű karmester által vezetett páratlan próbafolyamatba betekintést nyerhet.

2020. május 16-án hangzik el a Zeneakadémián a szezon további különlegessége: Dohnányi Hitvallás című műve zenekarra, tenorszólóra, kórusra, mely a II. világháború óta nem szólalt meg.

A műsorok összeállításánál figyelembe vesszük a meghívott neves karmesterek, szólisták műsorjavaslatait. Programjainkat próbáljuk a zenekar és a vendégművészek által is szívesen játszott művekből összeállítani. A következő évadra is tervezzük különlegességeket. Mahler egy ritkán hallható, három részből álló művét, A panaszos dal című alkotását szeretnénk teljes terjedelmében színpadra állítani. A hangverseny magyarországi bemutató lesz, Antal Mátyás karmester javaslatára és vezényletével.

Rendszeresen adunk fellépési lehetőséget feltörekvő, még kevésbé ismert fiatal tehetségeknek. A következő évadban fiatal karmesterek Rajna Martin, Káli Gábor, Farkas Róbert kapnak lehetőséget a Zuglói Filharmónia vezénylésére. A neves vendégművészek meghívása mellett fontos, hogy zenekarunk tehetséges hangszeres muzsikusai is lehetőséget kapjanak egyéni bemutatkozásra, így a következő szezonban több zenésznünk szólistaként is szerepel majd koncertjeinken.

┃ Mennyire tartja fontosnak a kortárs zene beemelését a zenekar műsoraiba?

– Kifejezetten fontos, hogy rendszeresen bemutassunk kortárs műveket. E hangversenyek további programjait úgy választjuk ki, hogy azok karakterükben illeszkedjenek a kortárs műhöz. Idén ilyen koncepció mentén kerültek műsorra Dubrovay László, Zarándy Ákos és Virágh András Gábor művei.

┃ Jelenleg hogyan épül fel a zenekar közönsége? Milyen arányban tudják megtölteni az egyes koncerttermeket?

– A Zuglói Filharmónia változatos műsorai minden korosztályt megszólítanak a legkisebb óvodásoktól kezdve az iskolásokon át, a zenével éppen csak ismerkedőkön, illetve a felnőtt zenekedvelőkön keresztül a nyugdíjasokig. Budapest összes nagy hangversenytermében tartunk koncerteket. A hangversenyek látogatottsága függ az adott műsortól, a meghívott vendégszerplőktől és az időponttól. Jellemzően 70-100%-ig telik meg a koncertterem. A legnépszerűbb koncertjeinkre pótszékezés is szükséges.

┃ Cél-e, hogy a zenekar növelje a koncertek számát?

– A koncertszámot nem bérletsorozatok bővítésén keresztül szeretnénk növelni, hanem egyedi projektek megvalósításával, illetve elkészült műsorok vidéki helyszíneken történő bemutatásával. *Hörömpöli Anna*